

naročniki so imeli naročnino znižano. Ta pa je založniku vsekala še drugo škodo. Ti naročniki so imeli ta bene, da so dobivali knjige vse po eni ceni, četudi so bile nekatere debelejša. Kako so bili ti naročniki sigurni plačniki, bi nam založnik sam najbolje vedel povedati. Torej naročnikov za znižano ceno nikdar več za to podjetje. Poprej sem rekel, da bi naj bil izvod po 24 h. Uredniku pa ni vselej mogoče prirediti gradiva za ravno toliko pol. Zato mora biti časih knjiga nekoliko debelejša, zato naj bo tudi za dva, štiri ali več vinarjev dražja. Kadar je, recimo, gradiva za dva snopiča (postavim daljša povest), naj se izda knjiga tudi v dveh zvezkih. Tu je treba stroge natančnosti založnikove, zakaj danes je papir in tiskarsko delo dražje, zato naj se po debelosti knjige poviša cena. Pozneje, ko bi bilo podjetje na trdnem temelju, potem bi bila cena zvezkom vsem enaka, če bi bili tudi nekoliko debelejši.

Da bi se Knjižnica gmotno boljše podprla, se je vzpodbujalo, da naj se vsaka šola naroči od vsakega, enega in istega zvezka po toliko izvodov, kolikor ima šola naročnikov. Jaz sem odločno proti temu! Saj vsakdo ve, da učenci hitro čitajo posebno nanovo došle knjige ter si je od šole izposojene potem med seboj izposojujejo. Knjige so prebrane hitro, in potem jih nevoljni odpravijo. Bolje je, da se take knjige pozneje ponaročujejo, ko so poprejšnje že defektne in raztrgane. Učencem se zbuja zanimanje le z novimi knjigami in to je povse naravno, saj taki smo tudi mi dorasli. Pošli izvod pa se naj le taki ponatiskujejo, ki so postali priljubljeni med otroci in preprostim ljudstvom.

4. Knjižnica je bila brez reklamnih oblik.

Kaj hočeš zopet s tem reči?

Dragi tovariš, vstopiva se v mestu ali trgu v nedeljo pred knjigarno ali pred prodajalnico kakega knjigoveze, ki prodaja knjige za preprosto ljudstvo! — Tu stoji mož, napolglasno čita naslove v izložbi razpostavljenih knjižic. Tu se mu ustavi beseda, potem čita še enkrat; naslov zveni tako mično, priključivo ter mu obeta veliko. Tam pa zopet vidi knjižico, ki ima naslovno sliko s kričečimi barvami: ali te osebe, kako živo so nastopile, kako živo govore. Ogledovalec poseže v žep potegne pergamenček (novčarko), pogleda še enkrat ceno na knjižicah, prešteva nekaj časa drobšč in vstopi v prodajalnico in glej, zadovoljen ti stopi ven, in mi dobremu možu želimo najboljšo zabavo s kupljenima knjižicama.

Kako pa je z našo Knjižnico? — Knjižgotržec jo izloži in na zunanji strani je čitati: „Knjiga 25. 1. pros. 1902. Knjižnica za mladino. Urejuje Engelbert Gangl. Izhaja vsake tri mesece.“ — Ako pa jo izloži odprto, tedaj se na prvi strani zve že nekoliko več: Knjižnica za mladino. Urejuje Engelbert Gangl, učitelj v Ljubljani. „Knjiga 25. Izhaja vsake tri mesece. Vseletna naročnina K 3.20.“ Hm, si misli preprosti ogledovalec pri zadnjih besedah: Dragá knjiga. Potem jo ogleduje, kako je neki debela za to ceno, preprosti človek misli namah, da je to cena samo za to knjigo. Tam na tretji strani kje se šele čita naslov: Pesmi Marice Strnadove. Če bi pa hotel trgovec naznaniti tudi tiskano ceno, potem bi moral knjigo na trebuh obrniti, zakaj tam je šele na zadnji strani tiskana cena: 1 K ali 2 K itd.

Kdo se ne spominja izmed starejših tovarišev one dobe „Indijanskih povesti“. Nu, tu je bila našim otroškim očem pri knjigo-tržcu. S kako demonsko silo so vplivale te kričeče naslovne slike. Nisi se mogel ubraniti in kupil si knjižico zdaj za 12, 14 ali 20 kr. Imeli smo celo dva tovariša, ki sta si ustanovila kar akcijsko podjetje. Izposojevala sta te indijanske povesti za vsako knjižico 1 kr. Ko sta po krajcarjih nabrala vsoto za novo knjigo, sta jo kupila, prečitala najprvo sama, potem pa zopet izposojevala za krajcarje. Nabavila sta si na ta način precejšnje število teh „Indijancev“.

Kaj lahko posnamemo iz tega v prid naši Knjižnici?

Ta stereotipni, z velikimi črkami tiskani naslov: Knjižnica za mladino ni nikakor vabljiv za preprostega človeka, posebej ker je z vedno istimi črkami, z istim papirjem z isto risbo in barvo. Ta misli, da je to samoista knjiga in uobena drugačna. Vz-mimo pa tudi izobraževca, ki je svojemu otroku kupil zvezek,

ki ni ugajal ne temu in očetovemu okusu, ne bo zopet brž posegel po Knjižnici za mladino. Ali naj res mislimo, da bodo ljudje zato kupovali te knjige, ker jih izdaja „Knjižnica za mladino“? Vsakdo, ki dandanes kaj prodaja, se poslužuje reklamne oblike. Poglejmo le inserate po dnevnikih in naslove knjig pisateljev in pesnikov novejša doba! Kako so ti izbrani in mikavni!

Torej pri naši Knjižnici naj bo naslov one povesti, ki je največja v knjigi, ali pa zbirka pesmi, z velikimi črkami tiskana, a „Knjižnica za mladino“, ta naslov naj bo spodaj z majhnimi črkami. — Nihče namreč ne bo kupoval teh knjižic zaradi tega, ker se zbirka imenuje ravno „Knjižnica za mladino“.

Da bi že zdaj imela naša Knjižnica barvane naslovne slike, tega še ne moremo zahtevati, pač pa, da se papir naslovnih platnic vedno menjava. Ta papir naj bo živih barv z modernimi vinjetami in črkami ter dosti trden.

5. Knjižnica ni bila popularna.

Drugačne so zahteve do spisov za odrasle ljudi in drugačne za mladino. A moj nazor je, da bi se moralo vendar na to gledati, da bi ti mladinski spisi zanimali tudi širše občinstvo, ki se tudi nahaja v nekaki otroški dobi svojega duševnega obzorja. Najsi to stvar kdo misli tako ali tako, a mladinskim povestim ne bi smeli biti vedno le otroci glavni junaki, a odraslim naj bi pripadale samo postranske vloge. — V tem oziru bi se morala v mladinskih spisih vrstiti prijetna menjava. — Ali bi ne kazalo, da bi se tuptam priredil kak spis naših klasičnih pesnikov in pisateljev za mladino? — V nekem letniku „Zvončka“ so se priobčevali „Slovenske pravljice“. Taka snov zanima tudi odrasle ljudi, saj tako radi poslušajo istorije o zakletih gradovih, princesah, vitezhih itd.

Marsikaj bi se še dalo pisati o tej zadevi, pa govoril sem že itak dosti. Besede so mi rastle pod peresom. Tovariši in tovarišice, oglasite se še drugi! K dejanju pa preidimo takoj! Ivan Stukelj.

Košček k poizkusu ...

Zagovor.

Nisem mislil, da bo moj članek, ki sem ga spisal pred tremi leti in ki je dosedaj ležal v uredniškovni miznici, koga razburil. Pisal sem ga z dobro namero, in vendar se je dobil nekdo, ki odgovarja panj s pikrimi besedami. Ker je dostavek uredništva dokaj medel, in se mi zdi, kot bi ga bil ta odgovor prepričal, da moj nasvet ni bil umesten, naj podam nekoliko zagovora.*

Jaz nisem nikogar vodil na semenj, le nasvet sem dal tovarišem-samicem in vem, da so mi zanj hvaležni vsi tovariši, ki imajo hčere, in gotovo tudi najmanj 90 odstotkov učit. hčer. Če ni zadovoljna ona, ki je odgovor pisala, me ne briga, saj nje nisem nikomur ponujal. Rad bi jo pa videl ali vsaj vedel, koliko je stara. Dvojno je mogoče: ali je premlada, da bi mogla pojmiti vrednost mojega nasveta, ali pa je prestara, da bi mogel moj nasvet zanjo imeti kako praktično vrednost.

Da so moji nazori o ženski sreči zastareli? Nazor, da je ženski življenjski namen dobiti moža, ne bo nikdar zastarel, ker je utemeljen v naravi. O tem imam tudi bogato izkušnjo, ker hodim po svetu z odprtimi očmi. Premnogo poznam emancipirank, ki se jim na obrazu in v vsem vedenju pozna, da niso srečne.

Da ne morejo biti ženske samostojne in v dobrih službah, nisem trdil. Ali če pride prilika, dobiti moža, pusti vse in gre za njim. Tudi nisem pisal za take. Te so preskrbljene.

Drugače je z onimi, ki so ostale v domači hiši, bodisi da niso dobile službe, bodisi da so bile izrejene za gospodinjstvo. Za te velja moj nasvet.

Da bi se beda v našem stanu po izpolnjevanju mojega recepta povišala, dvomim. Beden bi bil le oni tovariš, ki bi dobil za ženo tako, ki bi ga ne umela.

Glede inserata mi sili v pero ostra beseda, pa jo rajši požrem, ker nečem, da bi ravno jaz rušil slogo med kolegi in kolegijami.

I. S.

*) Ne! Nas ni prepričal, ker imamo svoje prepiranje. Uredništvo.

Dvojna mera.

Trst, 16. februarja 1908.

V Škedenju pri Trstu je bila zasebna nemška ljudska šola, ki pa je sedaj podržavljena. Kako se je zgodilo to podržavljenje? Vlada je prevzela edinega učitelja te dvorazrednice v državno službo ter ga pustila v službovanje na zasebni šoli v Škedenju.

Tako skrbi vlada za Nemce v nemških kronovinah.

Temu podobno, a še bolj kričeč slučaj se pripravlja sedaj v Gorici. Profesor Alojzij Stockmair na državni gimnaziji v Gorici piše v „Grazer Tagblattu“ z dne 6. t. m., da prevzame država gorisko sulfersko šolo v svoje oskrbovanje, in sicer prevzame sedaj štiri učne osebe poleg onih dveh, ki jih je prevzela že l. 1902. Torej se je vlada odločila, da podari gorški nemški koloniji, ki šteje okroglo (rajši manj kot več) 2000 duš, kar šestrazredno ljudsko šolo!

Ako upoštevamo, da ima vladnica na učiteljsku v Gorici šest dekliških in osem deških razredov, ki so počenši od tretjega vsi popolnoma nemški — saj sta slovenščina in italijanščina le neobligatna učna predmeta — potem moramo naravnost strmeti nad krivičnostjo šolske uprave spričo dejstva, da v Trstu noče za tisoče slovenskega avtohtonnega prebivalstva preskrbeti niti enega samega razreda ljudske šole, da niti ne govorimo o višjih šolah!

Bavnotaka krivica se godi Slovincem v Gorici, kjer si morajo sami z lastnimi žrtvami zdrževati devetnajst razredov ljudske, oziroma meščanske šole, in to v državi, ki sprejema tudi slovenski davčni denar!

V Gorici prebiva le peščica priseljenih Nemcev, pa zdržuje vlada štirinajst razredov nemške vladnice na slovenskem, oziroma laškem učiteljsku, tako da mora vladniška učiteljica iz pedagoških in didaktičkih ozirov rabiti tudi slovensko ljudsko šolo v „Šolskem domu“, da praktično izobrazi učiteljske kandidatinje.

Ta skrb vlade za vzdrževanje nemštva v Gorici je v kričečem nasprotju z vladnim postopanjem na učiteljsku v Kopru. Za veljavno praktično izobrazbo učiteljskih kandidatov obstoji tu le enorazredna slovenska vladnica; za Hrvate pa, ki imajo v Kopru zadnja dva tečaja, ki jima je treba vladnice kakor ribi vode, sploh ni hrvaške vladnice, in sicer že od leta 1875!

Človek kar ne more pojmiti, da je taka brezprimerna pristranost sploh mogoča v pravni, redni in civilizovani državi! Tiste, ki so že siti, sijo vedno bolj; onim pa, ki so vsega lačni, ne dajo ničesar. Slovinci pa, ki so vedno in povsod od vlade zaničevani in tepeni, se kar tope samega patriotizma!

Važen odlok dež. šol. sveta v Gradcu.

Na prošnjo vodstva „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ objavljamo doslovno odlok dež. šol. sveta v Gradcu z dne 8. januarja t. l., poslan vsem okrajnim šolskim svetom:

Die Leitung des Verbandes der deutschen Lehrer und Lehrerinnen in Steiermark hat mit Eingabe de präs. 8. 12. 1907 eine Reihe von Wünschen gestellt, welche sich auf die Regelung der Stellung der Fachmänner im Lehramte in den Stadt- u. Bezirksschulräten beziehen. Unter den im Rahmen des bestehenden Schulaufsichtsgesetzes erfüllbaren Wünschen erscheint jedenfalls das Ersuchen begründet, daß das Schriftführeramt in den Bezirksschulratsitzungen nicht ausschließlich dem Fachmanne übertragen werde, weil demselben hiedurch die regelmäßige Teilnahme an den Verhandlungen einigermaßen erschwert wird.

Ebenso erscheinen die weiteren Begehren nicht unbegründet, die Fachmänner, wenn ihnen die Beamtshandlung der Schulversammlungen übertragen ist, hiebei nicht mit rein mechanischen Schreibebeiten zu überbürden, sowie den Fachmännern vor den bezüglichlichen Beratungen und Beschlüßfassungen im Plenum über Wunsch Einsichtnahme in die Besetzungsvorschläge und in die zur Verhandlung gelangenden Disziplinaruntersuchungsakten Einsicht zu gewähren.

Belangend die zwei erst erwähnten Petita werden die Bezirksschulräte angewiesen, eine Überbürdung des Fachmannes durch Schreibebeiten unbedingt

hintanzuhalten und rücksichtlich des Schriftführeramtes entweder einen entsprechenden Turnus unter den Mitgliedern des Bezirksschulrates eintreten zu lassen oder aber zu den Sitzungen einen geeigneten Schriftführer beizuziehen, was bei jenen Sitzungen, die am Amtssitze der Bezirkshauptmannschaften stattfinden, keinerlei Schwierigkeiten unterliegen kann.

Ebenso erscheint es am Platze, die Mitwirkung des Fachmannes in Schulversammlungen keinesfalls auf rein mechanische Schreibebeiten auszudehnen, letztere vielmehr einer dem Amte zur Verfügung stehenden Schreibkraft zu übertragen.

Hiebei wird auf die Bestimmungen zu § 70 der def. Sch. u. U. Ordnung der Durchführungsvorschrift vom 19. September 1907, Z. 3—4289/15 (lit. h), hingewiesen. Belangend endlich die Einsichtnahme in die Kompetenz- und Disziplinarakten wird bemerkt, daß es selbstverständlich nicht nur den Fachmännern, sondern allen Mitgliedern des Bezirksschulrates freisteht, in die fraglichen Akten Einsicht vor der Sitzung zu nehmen, daß es aber nicht tunlich erscheint, zu diesem Behufe die Akten an die einzelnen Mitglieder zuzusenden, resp. aus den Amte zu bringen.

Es wird sich daher empfehlen, den Mitgliedern des Bezirksschulrates vor der Sitzung bei Besetzungsvorschlägen in die vom Bezirksschulinspektor verfaßte Kompetenz-tabelle und bei Disziplinarakten in die vorbereiteten Referate Einsicht zu gewähren, da hiedurch eine rasche Information in relativ kurzer Zeit leicht möglich wird.

Es dürfte wohl kaum nötig sein, darauf hinzuweisen, daß die bezüglichlichen Mitteilungen an die Mitglieder des Bezirksschulrates selbstverständlich letztere zur genauen Beachtung des Amtsgeheimnisses und zwar jedermann gegenüber streng verpflichtet.

Der Vorsitzende:
Clary m. p.

Der Erlaß des Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 17. 10. 1874, Z. 623, trägt den Mitgliedern des Bezirksschulrates die Wahrung des Amtsgeheimnisses über die Sitzungen des Bezirksschulrates auf.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učit. društvo priredi v sredo, dne 26. februarja, ob osmih zvečer v restavraciji hotela „Južni kolodvor“ (A. Seidel) poučnnozabavni večer, ki bo pri njem predaval tov. L. Jelenc „O šolskohigijenskem kongresu in razstavi v Londonu“. Z ozirom na važno predavanje pričakuje odbor obilne udeležbe. Pa tudi stanovska zavest, ki nam jo je dandanes posebno potreba, nam veleva, da se družimo med sabo in oklepamo svojega društva. Razni neopravičeni ozirom morebitne mržnje naj izginejo iz naših vrst, kakor izgine nezdrava megla, ki so jo prodrli topli solnčni žarki. In kje se človek bolje počuti, kakor v družbi svojih stanovskih tovarišev in tovarišic? Zato na snidenje! Gosti nam bodo dobrodošli. Odbor.

Učiteljski krožek za Toplice in okolico pri Zagorju ob Savi je imel svoj prvi sestanek dne 13. februarja v Toplicah. Bil je dobro obiskan iz bližnje kranjske in štajerske sosesčine. Zborovanje je popolnil tudi okrajni šolski nadzornik g. Lj. Stiasny z zanimivim predavanjem o svojem potovanju v Skandinavijo. S skiptičnimi slikami nas je vodil med romantičnimi fjordi, smelimi vrhovi, vodopadi in splavi ledu ob prizoru polnočnega solca in čudne morske vožnje na skalnati Severni Rtič.

Predavanja se je udeležil tudi okrajni glavar g. V. Parma in več drugih prijateljev šolstva. Po predavanju so se tovariši in tovarišice zbrale pri g. Stepišniku ter je predlagalec krožka, tov. nadučitelj Kozjak, otvoril prijateljski razgovor o naših stanovskih težnjah.

Naš stan ne gine. Mirne Norvežane občudujemo, da sme pri njih samo oni v zakon stopiti, ki zna čitati iz sv. pisma. Ta zahteva izvira že iz 17. stoletja. Klevetniki šolstva pa še vedno nočejo razumeti, da bi vendar bilo kaj več vredno, da zna vsak kristjan svoj evangelijski brati, namesto da še marsikje živi za večnost v toliko praznih verah in vražah. Zato je pa dokaj vredno, da vztraja tudi v krožkih učiteljsko pri pomnožitvi sredstev za nadaljno izobrazbo naroda.

Dne 26. marca popoldne pridemo vsi na naslednji krožek v Izlakeh. —2—

Štajersko.

Mariborsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. svečna v šoli Karčovina-Leitersberg. Zborovanja se je udeležilo 33 članov od 57. Tov. predsednik A. Požegar pozdravi navzoče v jedrnatem, do srca segajočem govoru in navdušeno pozivlja k bratskemu stremeljenju in k medsebojni slogi v stanovskih odnosih. Nastopno se spominja tudi veselega dogodka našega tovariša Pirkmajerja v Framu, ki je obhajal srebrno poroko in ga je občina Fram imenovala častnim občanom. Čestital je slavljencu v imenu društva. Pa kakor za veseljem tudi žalost pride, nas opomni na prezgodnjo smrt nam ljubelega in nepozabnega tovariša Vobiča iz Studenice. Jadni vdovi gosp. Vobičevi je izrekel v imenu društva naše iskreno sožalje. N. v m. p.!

Nato je predsednik pozdravil nanovo vstopivše tovarišice in tovariše, kakor Hrena, vpokojenega nadučitelja v Mariboru, Janka Medveda, okrajnega pomožnega učitelja, Ferda Kovačiča iz Selnice in gospico Pavlino Majcnovo iz Lehna. Mlade tovarišice in tovariše je predsednik z živo vneto navduševal, da nam naj ostanejo zvesti tovariši in sotrudniki našega društva.

Med nami — za nas!
Temu je sledil dnevni red; uvodno se prebere zapisnik zborovanja dne 9. prosinca 1908. Takrat se je predlagalo povisati udnino od 2 K na 3 K za udeležbo v letnih upravnih odborih, za "Zveze" v Celju, tov. Dav. Lesjaka in R. Mejovška. Poročevalcem o pravih "Zvezah" se je dočel tov. Matija Lichtenwalner iz Ruš. Oba sklepa prejšnjega zborovanja sta se odobrila in okrepila.

V naslednjem je poročal tov. predsednik o društvenem delovanju leta 1907. Društvenih članov je bilo 61; od teh so 4 častni in 57 pravih, in sicer 14 tovarišic in 43 tovarišev. Tovariš A. Golob je umrl in eden je javil svoj izstop. V letu 1907. so pristopili Koretti Just, Lauter Josipina, Pirkmajer Marica, Puc Franciška in Skrbinek Ljudmila. Zborovali smo štirikrat; enkrat smo bili sklepni, trikrat ne. Ta številka bi kazala, da je bilo društveno delovanje nepopolno, temu pa ni tako; društvo je delovalo intenzivno in nena stanovska akcija se ni opustila. Vzroki slabega obiska so bila vsekdar neugodna vremena, izborni obiskani risarski tečaj pod temeljitim vodstvom g. nadzornika Schmoranzerja, hospitacije v prilog pouka v prirodi, učiteljski shodi v Gradcu itd. Potemtakem se je učiteljsko obilokrat snidlo in se med sabo navduševalo in izobraževalo.

Izvolil se je socijalni odsek in prosi se, da vzame vodstvo blagohotno na znanje. Konstituiralo se je tako-le: tovariši Avgust Hauptmann, nadučitelj, Ivan Robnik, učitelj, oba pri Sv. Križu nad Mariborom; Zinnauer Friderik v St. Jakobu v Slov. goricah in tov. Skerbinšek Igo. Voljen je tudi isti društveni odbor in predsedništvo kakršen je bil leta 1907. Predsednik tov. Avgust Požegar, ravnatelj g. Nerat Mihael, podpredsednik, gospa Godec Marija, zapisničarica, Radovan Mejovšek, zapisnikar, Franc Lichtenwalner, blagajnik, Lasbacher Josip, Mejovšek Konrad, Cernko Jernej, odborniki.

Tovariš Franc Lichtenwalner je poročal o društvenem imetju. Dohodkov je bilo 158 K 15 h, izdatkov 128 K in prebitka je 30 K. Na grob umrlega tovariša A. Goloba je učiteljsko društvo položilo venec o priliki odkritja in blagoslovljanja nagrobnega spomenika. Gospa Marica Pirkmajer in tov. Ivan Ribnik sta pregledala račune in jih našla pravilne, na kar se blagajniku da absolutorij in se mu izreče zahvala za vestno poslovanje.

Tovariš Avg. Hauptmann je predlagal, naj bi bilo prvo pomladno zborovanje izven mesta na kmetih. Se z veseljem sprejme in za prvo pomladno zborovanje se je dočel Fram.

"Na starinah novina oživi." M.

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo 5. januarja v Konjicah. Predsednik pozdravi vse navzoče, posebno še novovstopivšega člana, gđc. Kranjc iz Spitaliča, ter opozori na jubilejsko leto, katero po njegovem mnenju praznuje učiteljsko najprimerneje s tem, da prireja prav pridno roditeljske sestanke. Obenem naznanja, da je okrajni šolski svet ugodil po uč. društvu izraženi želji, da priporoča krajnim šolskim svetom nakup "Domačega ognjišča".

1.) Zapisnika zadnjega zborovanja in odborove seje se prečitata in odobrita.
2. Prečitajo in pogovorijo se dopisi ter uredijo nekatere društvene zadeve.

3.) O Peskovih predlogih poroča obširno in zanimivo tov. Jurko, o zborovanju "Zvezinega" upravnega odbora ter o prvem po uč. društvu prirejenem in dobro uspelem roditeljskem sestanku v Čadramljah pa tov. predsednik.

4.) Tov. Kerhlanke poda kratek osnutek za njegovo podajanje pri prihodnjem roditeljskem sestanku "O škodljivosti alkohola in tobaka".

5.) V odsek za izvenšolsko delovanje so se izvolili sledeči udje: tovarišice Bezjak,

Pavlič, Šmid, Tribnik in tovariši Jurko, Časl, Serajnik, Žgajner.

6.) Predsednik omenja, da je častna dolžnost vsakega društvenika, da je naročen na "Učiteljskega Tovariša", "Domačega ognjišča", in na "Slovensko Šolsko Matico".

Tovariš Žgajner je izrazil željo, naj bi se tudi pri učiteljsvu glede kolkovanja pobotnik enako postopalo kakor pri uradnih. Sklenilo se je, da se to vprašanje sproži pri "Zvezi".

Slednjič se je na predsednikov predlog sklenilo, da priredi društvo v teku te zime še tri rodinjske sestanke, in sicer 19. januarja, 23. februarja in 25. marca v Čadramljah. Določile so se tudi teme in predavatelji. Da se pa vsem društvnikom nudi prilika, udeležiti se vsaj enega roditeljskega sestanka, se vrši 23. februarja predpoldnem učiteljsko zborovanje v Čadramljah. —M—

Učiteljsko društvo za laški okraj je dne 16. svečna t. l. zborovalo na Zidanem mostu v prostorih tamošnje ljudske šole.

Udeležilo se ga je približno tri četrtnine društvnikov. Kar nas je posebno veselilo in kar dela čast stanovski zavednosti naših vrlih koleginj, je dejstvo, da se te ne plaše ne zime ne burje ne daljnega pota ter da se jako zgledno shajajo k našim sestankom. Upamo, da se prihodnjič priklopijo še ostale, ker resni so časi in potrebna je tesna spojitost vseh moči! — Vzpored in njega rešitev sta odgovarjala vzajemno važnosti njiju vsebine!

Pregledal se je račun, našel v redu in dal blagajniku absolutorij.

Za nesrečne žrtve klerikalnega nasilja se je nabralo in odposlalo tovarišu Gassareku 40 kron.

Proučevanje in poročilo o Peskovi knjižici: "Na delo med ljudstvo", kakor sestavitev društvene kronike za leto 1908. se je poverilo tov. Jurku. Isti je imel tudi poročati o vprašanju: "Zakaj se slovensko učiteljsvo prezira in zapostavlja?" a ni prišel do podajanja, ker so volitve v odbor in odsek vzele preveč časa.

Nov odbor se je sestavil: Načelnik tov. A. Gnus, namestnik B. Jurko, tajnika Lebar in gđc. Umberger, blagajnik Sorčan, pevovalca Plavšak.

Razen teh so še trije odborniki.

Delegatom za posvetovalni odsek "Zveze slov. učiteljev za Štajersko" so se izvolili tovariši Roš Miloš, gđc. Umberger in Lebar.

Izven tega se je povisalo letnino na 4 K in po 40 h prispevka naši društveni blagajnici od tistih, ki se neopravičeno odtegujejo zborovanjem.

Sicer pa se je opominjalo na sklep "Zaveze", zborujoče v Sošanju, da je dolžnost vsakega učitelja pristopiti učiteljskemu društvu dotičnega kraja, kjer službuje, ter sklenilo opomniti dotičnike, ki še niso člani naše organizacije, da vstopijo, ker le združene moči nam jamčijo za uspeh!

Po dovršenem zborovanju smo se telesno prav dobro okrepili v narodni gostilnici znanega rodoljuba g. Juvanciča, ki nam je v vsakem oziru prav dobro postregel. Prihodnje zborovanje se vrši na Hrastniku dne 5. aprila t. l. Tedaj pa upamo, da prihitite v našo sredo tudi tovariši in cenjene tovarišice, ki so do zdaj pri sestankih brilirali s svojo odsotnostjo. Na veselo snidenje torej. Stanovska zavednost in solidarnost. Na zdar!

Učiteljsko društvo za ljubomerski okraj je imelo občni zbor dne 6. svečna v prostorih Franc-Jozefove šole v Ljutomeru ob precejšnji udeležbi.

Društvo sta pristopila kot udeležba tovariša Antonija Herzog iz Cezanjevca in tovariš Korošec od Negove.

Predsednik Ivan Tomažič poda pregled društvenega delovanja v minulem letu, iz katerega posnamemo, da je tudi naše društvo napredovalo. Žal, da imamo še v naših vrstah tovariše in tovarišice, ki ignorirajo naše sestanke in se ne zanimajo za našo organizacijo. Taka brezbriznost jim ni v čast! Združiti se nam je ravno sedaj, ko vstajajo reakcionarni elementi, ki so bili vedno sovražniki učiteljsva. Nato prečita nekaj odstavkov iz "Slov. Gospodarja", naperjene proti učiteljsvu, katere navzoči soglasno obsojajo.

Tov. predsednik prečita dopis "Zveze štaj. učiteljev" glede občnega zbora in koncerta ter priporoča, da bi se ga kar v največjem številu udeležili.

Tov. blagajnik prečita letni račun, ki izkazuje 196 K 92 h dohodkov, 167 K 30 h stroškov, torej gotovine 29 K 62 h, tov. Mavrič in Lebar najdeta račune v redu, nakar se blagajniku izreče zahvala za njegovo delovanje.

Tov. tajnik poroča, da je bilo v preteklem letu 7 zborovanj. Najbolje obiskano je bilo ono v Radencih, kar priča, da bi bilo umestno večkrat zborovati v gornje-radgorskem sodnijskem okraju. Društvo šteje 46 rednih članov.

Knjižničar tov. Robič predlaga predvsem nabavo omare, zakaj je potem bo mogoče spraviti knjige v red.

Tov. pevovodja se pritožuje, da manjka pevskega zboru vztrajnosti, pohvali pa kvartet na lok.

Odbor je skoraj isti kakor v l. 1907., le tov. Wessnerjeva je odklonila odborniško mesto. Voljeni so: Ivan Tomažič, predsednik; Simon Cvahte, podpredsednik; Fran Ceh, tajnik; Ivan Kryl, blagajnik; Janez Robič, knjižničar; Fran Zacherl, pevovodja; Mara Kocuvan, odbornica.

Tov. Vanda podava o pravih "Zvezah" učiteljev in učiteljic. Da so bila izvajanja temeljita, je porok poročevalčev ime.

Tov. Herzog poroča o učiteljskem krožku, ki se je ustanovil dne 23. prosinca pri Sv. Križu. Želeli je, da se isti ustanove tudi v Ljutomeru in pri Sv. Jurju na Ščavnici.

Ker se zamude še vedno obravnavajo neredno, se obrne tov. Vanda do zastopnika v okrajnem šolskem svetu, naj vpliva na merodajnem mestu, da skliče predsednik vse načelnike krajnih šolskih svetov in jim da navodila, kako jih imajo obravnavati.

Tov. Schneider želi, da bi se nabavil skioptikon. V ta namen naj se prosi posojilnico in druge zavode za podporo.

Prihodnje zborovanje se vrši 5. suša.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 6. t. m. v Ormožu svoje glavno zborovanje, ki je bilo jako dobro obiskano. Navzočih je bilo 26 udov. Nanovo sta pristopila tov. Fran Košir, učitelj na Runču, in tovarišica Roza Majcnovičeva, učiteljica pri Vel. Nedelji. Kot gosta sta se udeležili tovarišici gospodični Bogdana Žižkova iz St. Martna v Rožni dolini in Leonida Herzogova iz Ormoža.

Predsednik tov. Josip Rajšp je svojo obljubo izpolnil ter v svojem "pozdravu" povedal marsikatero trpko resnico. Med drugim smo čuli: "Kdor ne plačuje društvenine in ne obiskuje naših zborovanj, tega ne rabimo v našem kolu; proč s takimi papirnatimi člani, od katerih nimamo ne gmotnih prispevkov in ne prispevkov njihovega duha, pač pa plačila na vse strani. Boljše je, dvajset rednih članov, ko trideset ali še več nerednih. Kdor postane ud kakega društva, se s tem nekako zaveže, da bo v društvu in za društvo delal. Ako torej društvo zboruje, in ti ostaneš neopravičeno doma, ne ravnaj prav napram društvu, ampak se pregrešiš napram njemu in zaslužiš kazen. To kazen je lanski občni zbor določil tako, da plača vsak član, ki se zborovanja ne udeleži, v društveno blagajno 50 vinarjev. Ta kazen je povsem opravičena z ozirom na kršenje tvojega razmerja, ki te reže na društvo, a tudi z ozirom na dejstvo, da imaš na vsak način gmotni prebitek, če se ne udeležiš zborovanja. Kdor pa trdi, da se pravi s takimi sredstvi člani siliti in terorizirati, temu je kratek recept, da to silo, ta terorizem namah razseka, in t. j.: izstop iz društva. Trdim pa, da je tisti, ki se pokori društvu in opomniti dotičnike, ki še niso člani naše organizacije, da vstopijo, ker le združene moči nam jamčijo za uspeh!"

Sicer ostre besede, a našle so odobravanje, kar se je jasno pokazalo pri zopetni, enoglasni izvolitvi dosedanjega predsednika, akoravno je na koncu svojega blagajniškega poročila se sicer opravičeval za svoje "sitno drezanje", a dalje sam izjavil, če bi pa komu ne bilo mogoče oprostiti mu, naj se maščuje s tem, da ga več ne voli predsednikom in blagajnikom. (Veselo!)

Tov. Rosina je nadaljeval svoje predavanje o "Šoli-mučilnici". Kratek izvleček II. dela tega referata: Pravi učitelji, učni umetniki in otroški prijatelji, učitelji polni ljubezni do mladine so redki. Zahteve učiteljskega poklica do učiteljske osebe so tako velike, da jim je težko zadostiti; zato se čuje opravičen glas učiteljsva po večji in globlji naobrazbi in strožji izbiri naših sodelovalcev. Učni načrti se premalo ozirajo na otroka, na njegove moči in potrebe. V ljudsko šolo je treba uvesti življenje. Današnje poučevanje je neko trdo delo, pridobivanje znanja za parado, za prezentiranje. Žalostno nasprotstvo: Šola, ona otrpneje zanimanje na pisanih svetovnih objektih, zagreni veselje na učenju, pristiga letalnica vspenjajočemu se razumu. Seveda izvzeta je ista šola, ki je prva in najvažnejša, gojiteljica duha. Jasni se.

Iz tajnikovega poročila tov. Rosine je posneti, da je imelo društvo 42 udov, in sicer 33 rednih, 4 izredne in 5 častnih; na posamezne šole se razdelijo sledeče: Miklavž 5, Tomaž 5, Središče 5, Bolfenk 4, Ormož-okolica 4, Hum 3, Svetinje 2, Lenart 2, Runec 1. Bilo je 5 zborovanj in 3 odborove seje. Nobenega zborovanja se 9 društvenikov ni udeležilo. Pri zborovanjih so bila 4 predavanja. Velikega zborovanja vsega štajerskega učiteljsva dne 2. febr. 1907. l. v Gradcu se je udeležilo 25 članov in 5 učiteljev in učiteljic ormoškega okraja, ki so izven društva. Izvoljeni delegati: za XIX. glavno skupščino "Zaveze", za zborovanje upravnega odbora "Zveze", za občni zbor "Lehrerbunda" in za zborovanje zastopnikov vsega avstr. učiteljsva na Dunaju so se svojim dolžnostim vestno odzvali; ravno tako tudi zastopnik učiteljsva v okrajnem šolskem svetu na shodu dne 2. svečna t. l. v Celju.

Blagajnično poročilo tov. Rajšpa je jako zadovoljilo. Skupni dohodki so znašali 263:48 K, stroški pa 193:34 K, prebitka 70:14 K; zaostale članarine in zaostalih kazni je na dolgu 39 K; znašajo torej aktivna društva 109:14 K. Na blagajnikov predlog se dva uda, ki sta več kakor za preteklo leto udnine na dolgu in se vkljub večkratnim opominom niti oglašila nista, črtata iz društvenega imenika. Društvena udnina ostane tudi za nadalje 4 K. Za izredne ude, to so učiteljice z. r. d. in isti učitelji in učiteljice, ki nimajo ne zrelostnega in ne sposobnostnega izpita, znaša letnina 2 K.

Tov. Slanc je poročal o shodu zastopnikov učiteljsva v okrajnih šolskih svetih na slovenskem Štajerskem. Poudarjal je posebno: 1. Zastopnik učiteljsva naj ne bo zapisnikar; on ima referat o šolskih zamudah. 2. Zastopnik naj ima pogled v kompetenčne prošnje pred sestavljanjem terna, kjer se naj upošteva starost. 3. Uradna tajnost naj velja le v osebnih zadevah. — Pri tej priliki se tov. Slanc, ki je imenovan nadučiteljem v Petrovčah, zahvaljuje za zaupanje, ki mu ga je tuokrajno učiteljsvo izkazalo, kakor je tudi njegova edina skrb bila, da je učiteljsvo vsikdar in povsod neustrašeno zagovarjal, in se mu je to tudi vsikdar z uspehom posrečilo.

Tovariš Porekar je poročal o ureditvi otroških pravil; tov. Reindl o izpremembi "Zvezinih" pravil. Tov. Šijanec je razkril "Popotnikove" dolžnike. (Zadeva se je izročila socialnemu odseku.) Na predlog tov. Salamuna se sklene, da je dolžnost vsakega učitelja in vsake učiteljice, da je naročnik in plačnik "Učit. Tovariša"; tov. Ivan Košar še dostavi, da bi na "Popotnika" morala biti naročena vsaj vsaka šola. (Se izroči socialnemu odseku.)

V upravni odbor "Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic" sta izvoljena tovariša Ant. Porekar in Jos. Rajšp; v socialni odsek pa: za spodnje kraje Ludovik Šijanec pri Svetinjah (predsednik), Rob. Košar pri Bolfenku (tajnik), Anton Porekar na Humu in Martin Salamun pri Miklavžu; za gorenje kraje Šimen Bezjak pri Tomažu, Ivan Žolnir pri Vel. nedelji in Adolf Rosina v Ormožu.

Društvo čestita tov. Pavlu Ungerju, nadučitelju v Središču, na odlikovanju s častno svetinjo za 40letno vestno službovanje, ter izreče upanje in željo, imeti priliko ga pozdravljati še mnogo let prav čvrstega in zadovoljnega v svoji sredini. — Nadalje čestita predsednik tov. Ernestu Slancu na imenovanju nadučiteljem v Petrovčah, ter ga zagotavlja naših simpatij in naše hvaležnosti.

Za tekoče leto je izvoljen enoglasno stari odbor, in sicer predsednikom Josip Rajšp v Ormožu, odbornikom pa Ivan Košar pri Veliki nedelji, Anton Porekar, Jakob Preindl pri Vel. Nedelji, Ad. Rosina ter Ana Trstenjakova pri Miklavžu.

Šmarnsko-rogaske učiteljsko društvo je imelo svoj občni zbor dne 9. svečna t. l. v Šmarju. Vzlic slabim potom po naših hribih se je odzvalo učiteljsvo obeh okrajev v častnem številu povabilu in se udeležilo zborovanja. Saj pa so to tudi res tovariški, prijateljski sestanki, kjer potoži tovariš tovarišu svoje nadloge, išče pri njem sveta in okrepčen za nadaljni boj se vrača v svoj dom, prepričan, da dan ni bil izgubljen, pač pa mu je prinesel obilo koristi.

Po predsednikovem pozdravu so se prečitali dopisi: 1. krajni šolski svet pri Sv. Petru na Medvedovem selu je dovolil vzidanje spominske plošče tov. Strmšku na šoli; zato se naroči novemu odboru, naj izda oklic, da se v ta namen pobirajo doneski. — 2. Pri okrožnicah "Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic" so se vneli živahni razgovori, ki so pričali o zanimanju za "Zvezo". Upravnim odbornikom "Zveze" sta se izvolila tovariša Ferlinc in Flerè. — 3. Okrožnici socialnega odbeka "Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic" se izročita voljenemu odseku. 4. Dopis je bil oni od okr. šol. sveta, zadevajoč poizvedbe o delu šolskih otrok. — Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri. Pohvalno se odobri tudi tajniško poročilo za l. 1907., ki nam je podalo pregled o delu, ki ga je vršilo učiteljsko društvo lanske leto s pridom. — Manj zadovoljivo je bilo blagajnikovo poročilo, čemer pa seveda ni on kriv — saj sta mu dala absolutorij tudi tov. Zidar in Rošker kot rač. pregledovalca — ampak krivo je nezanimanje in mlačnost nekaterih. — V novi odbor so bili voljeni: predsednikom tov. Tomaž Kurbus, odbornikom pa tovariši: Simon Sekirnik, Hinko Šumer, Pavel Flerè, Franc Vezjak, Josip Stritar in gospa Šumerjeva.

Nato je referiral tov. Flerè o Peskovi brošuri "Na delo med ljudstvo", kar se je vzele s pohvalo na znanje in se volilo v socialni odsek za šmarnski okraj tovariše: Fr. Rošker, Fr. Zidar in Jož. Dobnik ter za rogaški okraj tovariše: Mart. Sotošek, Ignacij Čokl in Fr. Avernik. — Udnina se je zvišala na 4 K, in te naj se pošiljajo blagajniku Fr. Vezjaku po pošti.

Sklenila se je sledeča resolucija:
„Učiteljsko, zbrano v Učiteljskem društvu za šmarnski in rogaški okraj, sklene bojkotirati vse liste, ki blatijo naš stan in delovati z odkrito in resnično besedo tudi med ljudstvom, da isto spozna svoje demagoge in se odvrne od njih.“ — To resolucijo priobčujemo z namenom, da se ozro nanjo tudi druga društva in da deluje vse slovensko učiteljsko v tem smislu.

Končno se določi, da zborujemo prihodnji v Šmarju dne 25. sušca t. l. — Torej na snidenje takrat. — e.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v nedeljo, 1. dan sušca t. l., ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vspored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Razna dela pri čebelah med letom. (Predava tov. Wesiak.) 4. Potovanje v Prago, poročna tov. Klemenčič. 5. Druga prostovoljna predavanja. 6. Slučajnosti in nasveti. K polnoštevilni udeležbi vabi Žihar, t. č. predsednik.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 5. sušca t. l., ob pol 10. uri v Slovenski Bistrici s sledečim vzporedom: 1. Petje. — 2. Zapisnik. — 3. Dopisi, poročila predsednika in socialnega odseka. — 4. O celjskem shodu zastopnikov v okr. šolskih svetih. Tov. Polanec. — 5. „Zvezina“ pravila. Tov. Vrščič. — 6. O roditeljskih sestankih. Tov. Hribnik. — 7. Volitev člana v upravni odbor „Zveze“. — 8. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši, posnemajmo glede organizacije druge stanove, ne zastajajmo!

Polnoštevilne udeležbe se nadeja odbor.

Goriško.

Učit. društvo za sežanski šol. okraj zboruje na Repentabru v četrtek, dne 27. t. m., ob 10. uri predpoldnem. Vspored: 1. Poročilo predsednika in delegata z učiteljskega kongresa na Dunaju. 2. Čitanje zapisnika. 3. Referat: Tehnika (nadaljevanje). 4. Naš položaj (razgovor). 5. Eventualni predlogi. K obilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Srednješolski vestnik.

**** Izprememba pri maturi.** Koncem marca izide naredba naučnega ministrstva o izpremembi določb za zrelostne izpite na gimnazijah. Novo bo to, da se odpravi vse pisne naloge, razen prevodov iz latinščine in grščine v materni jezik in stilističnega sestavka v nemščini. Abiturienti pa si bodo sami smeli izbirati med tremi temati: iz zgodovine, prirodoslovja in iz splošne prosvete. V tej poslednji nalogi naj maturanti pokažejo, v koliko so v slovestvu doma, svojo zrelost in inteligenco.

**** Smrtina kosa.** V Kopru je umrl v petek 14. t. m. bivši ravnatelj učiteljskega v Kopru Ivan Revelante, star 85 let. Pokojnik je bil vitez Franc Jožefovega reda. R. i. p.!

**** Na goriškem c. kr. ženskem učiteljskem** je bilo koncem I. polletja 1907/8, in sicer na a) izobraževališču skupno 301 gojenka, b) moški vadnici skupno 444 učencev, c) dekliški vadnici skupno 295 učenek, d) na mešani nemški dvorazredni vadnici skupno 112 otrok, skupno je bilo vse mladine na tem zavodu 1152. Od teh je dobro uspelo, in sicer na a) izobraževališču 275, b) moški vadnici 360, c) dekliški vadnici 247, d) mešani nemški dvorazredni 89. Torej skupaj 971. — Ako se odbije število onih gojenk, oziroma učenek in učencev, ki se niso mogli klasificirati zaradi bolezni, in sicer na a) izobraževališču 9, b) dekliški vadnici 2, c) deški vadnici 17, d) nemški vadnici 3, to je 31, potem ostane slabih uspehov na a) izobraževališču 17, b) dekliški vadnici 46, c) deški vadnici 67, d) nemški vadnici 20, skupaj 150 ali 13%, t. j. 87%, ta zavod obiskujočih je dobro uspelo. Specialno šteje učiteljske kot tako 93-88% povoljnih uspehov.

Književnost in umetnost.

Snujmo ljudske knjižnice! Navod za ustanavljanje ljudskih knjižnic in poslovanje knjižničarja ter seznam za ljudske knjižnice porabnih knjig. Uredil jur. A. Pleško. Izdalo in založilo fer. društvo „Prosveta“. Cena 20 h. — Temeljito sestavljena knjižnica bo dobro služila vsem tistim, ki se bavijo s tem vevlačnim kulturnim vprašanjem.

Kulturno delo.

+ Za družbo sv. Cirila in Metoda naj se nabirajo skrbno rabljene jubilejske poštne znamke; te utegnejo v doglednem času dobiti precejšnjo vrednost. — Tudi stari denar zlat, srebrn ali bakren, je družbi dobrodošel.

+ Knjižnice za mladino. Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani javlja, da namerava ustanoviti več knjižnic za mladino po obmejnih krajih. Zaradi tega se obrača

s prošnjo na slovenske rodoljube, da naj ji blagovolijo poslati nekaj mladinskega čtiva, da na ta način pomagajo uresničiti to namero.

+ V Breginju so ustanovili po vztrajnem prizadevanju tamošnje učiteljice-voditeljice Marice Perinove bralno društvo „Stol“. Da bo društvo dobro uspevalo, dokazuje to, da se je vanje vpisalo takoj že nad trideset članov.

+ V Komnu se je „Bralno društvo“ preosnovalo ob novem letu na demokratiški podlagi. Med drugim se je pri zadnjem občnem zboru sklenilo ustanoviti „Ljudsko knjižnico“. To se že uresničuje. Naročena je omara, nekaj denarja se je že dobilo in zavedno starešinstvo je dovolilo „Ljudsko knjižnico“ podpirati z mesečnino 10 K. Obetajo se podpore in knjige tudi od drugih strani. Vedno naprej za napredek, svobodo in omiko!

+ Javna ljudska izobraževalna knjižnica v Izlakah. Tovariš Fort. Lužar v Izlakah je osnoval za izobrazbo ljudstva knjižnico, ki ima poleg pridobivanja knjig in časnikov tudi namen, dejansko pospeševati splošno izobrazbo ljudski šoli odraslih oseb, da prireja javne poučne shode in predavanja, deklamacije, petje, razne predstave in zabave. Torej je urejena knjižnica na društveni podlagi z ozirom na socialne razmere kot združitev kakega bralnega in izobraževalnega društva. Pravila je potrdila c. kr. deželna vlada. Redni član je vsako obojega spola, ki je dovršil 14. leto in izstopil iz šole. Vstopnina znaša 10 h in prispevek za vsako izposojeno knjigo 2 h. Vsak društvenik prevzame tudi dolžnost pridobiti, kjer mogoče, še kakega novega društvenika. Odbor obstoji iz predsednika, knjižničarja in blagajnika. V slučaju razdružitve društva pripada društvena lastnina lokalni učiteljski in šolarski knjižnici. — Knjižnica je prejela od domače posojilnice jubilejski dar v znesku 150 K. Ker je poleg drugih darov tudi medijski graščak g. Fr. Celestina dal 27 K kot darilo neke kupčije, je pričetek knjižnice dobro zasnovan, in ljudstvo hodi že pridno ob nedeljah po maši po knjige.

Politiški pregled.

*** Konflikt med Avstro-Ogrsko in Rusijo.** Med branilce barona Aehrenthala se je uvrstila sedaj tudi klerikalna „Reichspost“ z nekim dopisom iz Petrograda. Z ostrimi napadi na ruskega ministra za vnanje stvari spaja dopisnik krščansko-socialnega lista dunajskega trditve, da je baron Aehrenthal oficijalno prijavil svoje osnove ruskemu poslaniku na Dunaju, Urusovu, ki da jih je nemudoma sporočil dalje v Petrograd. Na podlagi te trditve obdoljuje dunajski list izvoljskega „intrigiranja proti Avstriji“. Kar trdi „Reichspost“, bi bil zares imeniten argument, ako bi bilo — resnično!! Da pa ni resnično, izhaja iz omenjenega govora barona Aehrenthala samega v seji delegacije dne 12. t. m. Aehrenthal se je namreč branil, rekši, da zaradi gradnje železnice ni potrebno sporazumljenje z vlado, ker v tej aferi ima opraviti le s Turčijo. S tem je vendar dovolj jasno priznalo, da Aehrenthal ni obvestil Rusije o svojih namelih, in s tem odpradejo kakor neopravičena vsa očitanja na adresu Izvoljskega. Ta slučaj kaže zopet, le, kako prav je trdil delegat Kramar v isti seji avstrijske delegacije, ko je rekel, da je Avstriji vedno nedostajalo notranje resničnosti nje politike!

*** Trgovinska pogodba med Avstro-Ogrsko in Srbijo — sklenjena.** Pogajanja med Avstro-Ogrsko in Srbijo so zaključena in je sklenjena trgovinska pogodba med obema državama. Treba samo še tekstirati novo pogodbo. V Avstro-Ogrsko se bo na leto iz Srbije uvozilo: 35.000 komadov goved in 70.000 prešičev. Avstro-Ogrski veterinarji bodo vršili pregled skupno s srbskimi veterinarji. Prevoz mesa skozi Avstro-Ogrsko bo neomejen. Po novi trgovinski pogodbi je zavarovana industrija Srbije.

*** Delokrog ministrstva za javna dela.** Ministrski svet je določil kompetenco novega ministrstva za javna dela. V novo ministrstvo se pritegnejo največ razne agende iz ministrstev za notranje stvari, poljedelstva in trgovine. Število agend, ki se jih odtegne trgovinskemu ministrstvu, bo več, nego se je mislilo, ker bo novemu ministrstvu pridrženo patentstvo in meroizkustvo. — Novo ministrstvo bo sestavljeno iz treh poslovnih skupin: prvi skupini pripadajo vrhulne in cestne stavbe, nadalje vodne stavbe, v kolikor so spadale sedaj pod ministrstvo za notranje stvari; dočim se gradnja kanalov, ki spadajo v resort trgovinskega ministrstva, ne izloči iz tega. Ta poslovna skupina bo zasnovana popolnoma iz ministrstva za notranje stvari. — Druga poslovna skupina se pa, kakor omenjeno, razširi, zakaj razen pravih stvari v pospeševanje obrti, obrtnih poizkusnih zavodov in obrtnega pouka, pride v to skupino tudi še patentstvo in meroizkustvo, poizkušanje ročnega strelnega orožja in neke stvari prometa s tuji. Ta skupina bo sestavljena iz agend trgovinskega ministrstva. — K tretji skupini pripadajo agende,

ki so bile doslej združene v rudarskem oddelku poljedelskega ministrstva.

*** Za Bosno in Hercegovino.** Avstrijske delegacije odsek za zunanje stvari je razpravljal o kreditu za Bosno in Hercegovino. Poročevalec vitez Vuković je kritikoval osamljujočo politiko v Bosni in Hercegovini, zaradi česar sta te dve deželi političsko in komercialno ločeni od sosednih dežel Hrvaške, Dalmacije in Slavonije, s katerimi sta v narodnem in kulturnem oziru spojeni. Reforme se izvršujejo prepočasi. Ljudsko zastopstvo v Bosni in Hercegovini se mora iznova priporočiti skupnemu finančnem ministru. Nadalje se je govornik obširno bavil s kmetijskimi razmerami in odredbami za povzdigo kmetijstva. Z novim tiskovnim zakonom bi se bil moral izdati tudi zakon o osnovanju društev in svobodnem shajanju. Razen disciplinarnih predpisov za uradnike je treba izdati službeno pragmatiko in zakon o sodnikovi neodvisnosti. Govornik je končno zahteval obvezni šolski obisk v mestih, reformo občinskega reda in justične uprave. — Delegat dr. Kramar se je zavzemal za to, da se da prebivalstvu Bosne in Hercegovine ljudsko zastopstvo.

*** Socialnopolitiški odsek trgovinskega ministrstva.** Nova socialnopolitiška sekcija trgovinskega ministrstva bo obsegala: 1. delavsko statistiko, 2. delavski svet, 3. obrtno nadzorstvo, 4. domače delo. Delavsko zavarovanje ostane stvar ministrstva za notranje zadeve. Novo delavsko ministrstvo bo le nekaka kompromisna naprava. Sicer bo imelo v svojem področju dve važni delavski stroki: rudarstvo in obrtno zakonodajo, toda nova sekcija trgovinskega ministrstva in notranje ministrstvo bosta imela v rokah najvažnejši del socialnopolitiških agend. — V notranjem ministrstvu se ustanovi posebni državni zdravstveni urad, ki ga bo vodil odlični strokovnjak. V njega področje bo spadalo vse javno zdravstvo, nadzorstvo nad zdravstvenimi blagotvornimi zavodi in napravami ter vse socialne odredbe, ki so v zvezi s higieno. — V ministrstvu za notranje zadeve se ustanovi tudi posebna sekcija za izseljeniške in vseljeniške zadeve.

*** Izprememba davčnega sistema.** Finančni minister Korytowski je v seji proračunskega odseka razvil svoje nazore o bodočem državnem finančnem načrtu. Omenil je, da namerava predložiti zakonsko osnovo o izpremembi davka na dedščine. Vendar je mnenja, da bo ta davek dal državi le par milijonov. Vlada pa misli, da bi se v zvišanju davka na žganje našla velika davčna sila, ki bi tudi mnogo pripomogla k ozdravljenju deželnih financ. Nadalje je razpravljajl minister o reformi dohodninskega davka. On je mnenja, da sedaj še ni pravi čas o tem kaj gotovega sklepati. Pač pa vlada resno misli na obdane je za drug in tudi o zvišanju davka podjetjem, ki morajo polagati javne račune. — V zadevi zemljiškega davka je vlada mnenja, da je potrebna njega izprememba. Posebno je sedanj način odpisovanja davka nedostaten in se mora gledati, da se zemljiški davek čimprej drugače uredi. — Kakor je videti, kaže vlada pač nekoliko dobre volje, a si še sama ni na jasnem, kaj in kako hoče ukreniti glede davkov.

*** Poljaki** se imeli v Berlinu velik shod, na katerem se je slovesno protestiralo proti nemškemu nasilstvu ter izreklo Čehom priznanje, ker podpirajo borbo Poljakov.

*** Zakon v varstvo otrok.** Angleška vlada je predložila poslanski zbornici široko začetan zakon v varstvo otrok. Vse že obstoječe tozadevne zakonske določbe se kodificirajo v korist otrok do 16 let. Poleg tega imajo stopiti v veljavo nova stroga določila. Kaznovalo se bo n. pr. prodajanje smodk, svačice, papirja za cigarete deci. Policija bo smela otrokom konfiscirati tobak in potrebščine za kajenje. Zakonski načrt odpravlja vse zaporne kazni za prestopke otrok. Ustanovi se posebno sodišče, ki bo kaznovalo prestopke otrok.

*** Bosna in Avstro-Ogrska.** Sarajevski občinski svet je po drednevni hudi debati sklenil s 16 proti 13 glasom, da se avstro-ogrski državljani, živeči v sosednjih pokrajinah, nimajo smatrati za volilce, ker so pravzaprav inozemci. Ta sklep je posledica akcije, ki gre za tem, da se naglašuje suvereniteta sultana in markira posebni položaj Bosne in Hercegovine.

*** Volitve na Hrvaškem.** V volilni borbi, ki je dosegla že vrhunce političkega razburjenja, se poteguje v 88 okrajev okoli 230 kandidatov za poslanstvo v saboru. Postavilo je kandidate 9 strank. — Hrvaški ban Rauch hoče na vsak način strmoglaviti koalicio in poseza v volilni boj z grožnjami in z denarjem. Od ogrske vlade je dobil že okoli 200.000 kron za volitve. — Volilni boj se je začel v znamenju prelivanja krvi. V Udbini (Slavonija) je bilo ljudstvo ogorčeno na vladnega kandidata in mu je priredilo burno demonstracijo. Orožniki pa so kar streljali in eden iz naroda je mrtev, pet pa težko ranjenih. Ali se vračajo Khuenovi časi?

*** Klerikalna „svoboda“.** Pater Zahradnik, član premonstratenskega reda, je pristal češke agrarne stranke in tudi državni poslanec. Sedaj kandidira kot agrarec tudi v deželni zbor. — Ker pa v istem okraju kan-

didira tudi klerikalec, je seveda treba p. Zahradniku zamašiti usta. Zato je opat p. Zavral prepovedal Zahradniku prirejati volilne shode. V češki javnosti, posebno v agrarnih krogih, je zbudilo to velikansko ogorčenje.

*** † Marijan Derencin.** V Zagrebu je umrl odvetnik in hrvaški književnik dr. Marijan Derencin. Pokojnik je bil izreden govornik, učen jurist in eden najuglednejših odvetnikov na Hrvaškem, književnik in politik.

Jubilejski dar.

Učiteljsko — sebi. Tov. Anton Pesek, šolski vodja v Narepoljah, s pripomnjo: „Opravim bi bolezen povzročila obilo stroškov, vendar bom tudi jaz dal jubilejski dar in pošljem za januar 2 K; za februar in ostale mesece t. l. mi pa blagovolite poslati čekovne položnice. G. Josip Hafner, magistratni uradnik v Ljubljani, 5 K; skupaj 7 K; zadnjič izkazanih 509-24 K; doslej darovanih 516-24 K. Bog plati!

Vestnik.

Tov. E. Gangl, kandidat za deželnega poslanca mesta Idrije, je na volilnem shodu dne 9. t. m., kjer je razvil svoj program, sloveč na principih narodnosti, svobodomiselnosti in demokratizma, govoril tudi o kulturnem vprašanju, poudarjajoč, da stavlja to vprašanje na čelo vseh vprašanj. „Prepričan sem“, je dejal govornik, „da ne osvoji iz trdih spon birokratizma in klerikalizma našega ljudstva nič prej in nič gotovejše nego izobrazba. Tega prepričanja so tudi sovražniki ljudstva, zato zavirajo napredek šolstva in tišče učitelstvo v bedo in odvisnost. Samo prosvetljeno ljudstvo more biti deležno blagih sadov vseživljajoče kulture. In samo šolstvo, ki je popolnoma neodvisno, more izvrševati svojo visoko nalogo. Govore, da je naš državni šolski zakon biser avstrijskega zakonodajstva. A jaz pravim, da je ta biser oskrnjen s temnimi pegami, ki jih je črna mačka nanosila nanj s svojimi umazanimi tacami. Te madeže treba odstraniti: svobodno naj se razvija moč šole, neovirano naj služi svojemu namenu, da stopimo tudi mi v vrsto kulturnih narodov. Poslanec našega mesta naj pa po posredovanju deželnega šolskega sveta vpliva na rudniški erar, da ustvari na idrijski rudniški ljudski šoli zdrave razmere, da bo ta edina c. kr. ljudska šola v naši kronovini zgled, kakšno bodi ljudsko izobraževališče. To vendar ne gre, da bi v eno učno sobo hodila vsak dan — dopoldne in popoldne — dva razreda, ker je to že iz zdravstvenih ozirov nedopustno.“

Proti nekorektnemu postopanju županstva na Črnem vrhu in c. kr. okrajnega glavarja v Logatecu, ki o njem govorimo na drugem mestu, je zavzel odločno stališče tudi volilni shod v Idriji dne 9. t. m. ter je po poročilu tajnika g. J. Novaka sprejel soglasno o to-le resolucijo: Današnji shod protestuje najodločneje proti nepostavljemu postopanju županstva na Črnem vrhu, ki je volilec Franu Silvestru zabranilo vpogledati vsakomur na vpogled razstavljeni deželnozborski volilni imenik in še posebno proti c. kr. okrajnemu glavarstvu v Logatecu, ki je z neutemeljeno in protizakonito razsodbo zavrnilo Silvestrovo pritožbo. — Zlasti pa izraža shod svoje ogorčenje nad tem, da se je c. kr. okrajno glavarstvo s to svojo razsodbo postavilo popolnoma na stališče ene političke stranke in da je predstojnik tega glavarstva s tem zlorabljal svojo oblast, da je kot predsednik okrajnega šolskega sveta grajal edino za svojo volilno pravico se potegujočega nadučitelja Silvestra ter s tem kršil zakon o varstvu volilne svobode. — Shod zahteva, da c. kr. deželna vlada ta slučaj nemudoma preišče, pouči c. kr. okrajno glavarstvo v Logatecu in županstvo na Črnem vrhu o protizakonitem postopanju ter da popolno zadoščenje nadučitelju Silvestru. — Ob enem prosi shod naprednega poslanca Ivana Hribarja, da o tem kršenju volilne svobode obvesti centralno vlado in zadevo, če treba, o prvi priliki spravi pred državni zbor.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Okrajna posojilnica v Litiji 20 K; učiteljsko II. mestne deške osemrazrednice v Ljubljani, 27 K namesto venca pokojnemu ravnatelju Fr. Raktelju; učiteljsko prve mestne deške petrazrednice v Ljubljani, 12 K namesto venca pokojnemu ravnatelju Fr. Raktelju; vesela družba v Smledniku, 7 K; Ivan Bernot, c. kr. strokovni učitelj v Ljubljani, 3 K namesto venca na grob pokojnemu ravnatelju Fr. Raktelju; g. N. Stelaže iz Sore pri Medvodah, 1 K; g. Anton Kadunc, gđc. Eml Miselj in gđc. Ruška Ravbharjeva iz Starega trga pri Kočevju, 4 K; g. Fr. Kozjak, nadučitelj v Zagorju ob Savi 4-10 K, katere je nabrala mala gospodična učiteljica iz Vač; g. ces. svetnik I. Murnik, tu, 10 K, mesto venca na krsto g. ravnatelja F. Raktelja; Vesela družba „pri Alešu“ ob lepih hrvaških pesmih po g. Ivanu Cerarju, šol. vod. na Črnučah, 6 K. Bog plati!

Letnino za Učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Fran Kavčič, Karel Hlebec, Anton Drašček.